

ĢENERĀLADVOKĀTA L. A. HĒLHUDA [L. A. GEELHOED]

SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 23. martā ¹

I — Ievads

II — Atbilstošās tiesību normas

A — Asociācijas līgums starp EEK un Turciju

1. Šajā prāvā *Verwaltungsgericht Aachen* [Āhenes Administratīvā tiesa] ir uzdevusi Tiesai trīs jautājumus par to, kā interpretēt Eiropas Ekonomikas kopienas un Turcijas Asociācijas padomes Lēmumu Nr. 1/80 par asociācijas nodibināšanu ² (turpmāk tekstā — “Lēmums Nr. 1/80”). Iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis un ir likumīgi nodarbināts, un kuram ir beztermiņa darba atļauja, saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu ir tiesības uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu.

2. Saskaņā ar Asociācijas līguma 2. panta 1. punktu tā mērķis ir veicināt ilgtermiņa un sabalansētu tirdzniecības un ekonomikas attiecību starp līgumslēdzējām pusēm stiprināšanu, ieskaitot darbaspēka jomu, pakāpeniski istenojot darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (12. pants), kā arī novēršot brīvības veikt uzņēmējdarbību (13. pants) un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus (14. pants), lai uzlabotu turku tautas dzīves līmeni un veicinātu vēlāko Turcijas Republikas pievienošanos Kopienai (preambulas ceturtais apsvēruma un 28. pants).

3. Šim nolūkam Asociācijas līgums paredz sagatavošanās posmu, lai Turcijas Republika ar Kopienas palīdzību varētu nostiprināt savu ekonomiku (3. pants), pārejas posmu, kura laikā ir paredzēts pakāpeniski panākt muitas savienības izveidošanu, kā arī Turcijas Re-

1 — Oriģinālvaloda — holandiešu.

2 — 1980. gada 19. septembra Lēmums Nr. 1/80 par Asociācijas nodibināšanu, ko izdeva ar Līgumu starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju izveidotā Asociācijas padome.

publikas un Kopienas ekonomikas politiku tuvināšanu (4. pants), un noslēguma posmu, kas balstās uz muitas savienību un paredz līgumslēdzēju pušu ekonomikas politiku pastiprinātu koordinēšanu (5. pants).

liegta jebkāda uz pilsonību balstīta diskriminācija.”

6. Asociācijas līguma 12. pantā noteikts:

4. Asociācijas līguma 6. pantā paredzēts:

“Lai nodrošinātu asociācijas sistēmas pakāpenisku piemērošanu un attīstību, līgumslēdzējas puses izveido Asociācijas padomi, kas darbojas šī līguma piešķirto pilnvaru robežās”. Tādējādi Asociācijas padomes kompetencē ir pieņemt lēmumus, lai īstenotu līguma mērķus tajā paredzētajos gadījumos (Asociācijas līguma 22. panta 1. punkts). Katras līgumslēdzējas puses pienākums ir veikt lēmumu izpildei nepieciešamos pasākumus.

5. Asociācijas līguma 9. panta redakcija ir šāda:

“Līgumslēdzējas puses atzīst, ka attiecībā uz līguma piemērošanas jomu, neskarot īpašos noteikumus, ko var izdot atbilstoši 8. pantam, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 7. punktā noteikto principu ir aiz-

“Līgumslēdzējas puses vienojas balstīties uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 48., 49. un 50. pantu nolūkā pakāpeniski panākt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos to starpā.”

7. 1970. gada 23. novembrī Briselē parakstītais Papildu protokola, kas Kopienas vārdā noslēgts, akceptēts un apstiprināts ar 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72³ (turpmāk tekstā — “Papildu protokols”) 1. pantā paredzēti nosacījumi, norādes un termiņi attiecībā uz Asociācijas līguma 4. pantā paredzēto pārejas posmu. Saskaņā ar Asociācijas līguma 62. pantu Papildu protokols ir šī līguma sastāvdaļa.

8. Papildu protokols ietver II sadaļu “Brīva pārvietošanās un pakalpojumu sniegšanas brīvība”, kuras I nodaļā ir iekļauti noteikumi par darba ņēmējiem.

3 — OV L 293, 1. lpp.

9. Minētā protokola 36. pantā noteikti termiņi attiecībā uz darbaņēmēju brīvas pārvietošanās starp Kopienas dalībvalstīm un Turciju pakāpenisku ieviešanu saskaņā ar Asociācijas līguma 12. pantā noteiktajiem principiem un paredzēts, ka Asociācijas padome pieņem šim nolūkam nepieciešamos noteikumus.

ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis un kurš ir likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū:

- pēc viena likumīgi nostrādāta darba gada ir tiesības šajā dalībvalstī pagarināt savu darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja tam ir brīva darba vieta;

B — Lēmums Nr. 1/80

10. 1980. gada 19. septembrī Asociācijas padome izdeva Lēmumu Nr. 1/80. Pārsteidzoši, ka šis lēmums nekad nav publicēts *Eiropas Kopienų Oficiālajā Vēstnesī*⁴. No Lēmuma Nr. 1/80 preambulas trešā apsvēruma izriet, ka tā mērķis sociālajā jomā ir uzlabot noteikumus par labu darbaņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem, salīdzinot ar sistēmu, kas izveidota ar Asociācijas padomes 1976. gada 20. decembra Lēmumu Nr. 2/76.

- pēc trīs likumīgi nostrādātiem darba gadiem un ievērojot prioritāti, kas piešķirama Kopienas dalībvalstu darbaņēmējiem, ir tiesības šajā dalībvalstī pieņemt darba piedāvājumu tādām pašām darbām pie darba devēja pēc paša izvēles, ja šis piedāvājums izteikts normālos apstākļos un reģistrēts šīs dalībvalsts nodarbinātības dienestos;

11. Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. un 2. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

- pēc četriem likumīgi nostrādātiem darba gadiem šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles.

“1. Ievērojot 7. panta noteikumus par ģimenes locekļu brīvu pieeju darba tirgum, darba

2. Ikgadējais atvaļinājums un dzemdību atvaļinājums, darba nespēja vai īss slimības periods tiek pielīdzināti likumīgai nodarbinātībai. Bezdarba periodi, kas nav tiši un ko paredzētajā kārtībā konstatējušas kompetentās iestādes, un darba kavējumi ilgstošas

4 — Šis trūkums nav bijis iemesls, lai Tiesa apšaubītu šī lēmuma juridisko spēku.

slimības dēļ, kas netiek ieskaitīti likumīgas nodarbinātības laikposmā, neskar tiesības, kas iegūtas iepriekšējā nodarbinātības perioda laikā.”

III — Fakti

A — Pamata prāvas fakti

12. Lēmuma 10. panta 1. punktā noteikts:

“Kopienas dalībvalstis darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi un kas ir likumīgi nodarbināti to darba tirgū, piemēro kārtību, kas attiecībā uz atlīdzību un citiem darba noteikumiem izslēdz jebkādu uz pilsonību balstītu diskrimināciju, salīdzinot ar Kopienas darba ņēmējiem.”

14. Prasītājs pamata lietā, kas ir Turcijas pilsonis, iebrauca Vācijas teritorijā 1991. gada 13. septembrī un vairākas reizes nesekmīgi iesniedza lūgumu atzīt, ka viņam ir tiesības uz patvērumu.

15. Pēc tam, kad 1997. gada 7. martā prasītājs salaulājās ar Vācijas pilsoni, *Oberbürgermeister der Stadt Aachen* (Āhenes pilsētas galvenais birģermeistars, turpmāk tekstā — “atbildētājs pamata lietā”) 1997. gada 29. jūlijā vispirms viņam izsniedza uzturēšanās atļauju līdz 1998. gada 29. jūlijam. 1997. gada 31. jūlijā Āhenes nodarbinātības birojs izsniedza viņam darba atļauju uz nenoteiktu laiku, kas derīga visiem profesionālās darbības veidiem.

C — Dalībvalsts tiesiskais regulējums

13. Saskaņā ar *Sozialgesetzbuch* (Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodekss) III grāmatas 284. panta 5. punktu līdz 2004. gada 31. decembrim Vācijā piemērojamā redakcijā darba atļauja tiek izdota tikai tad, ja ārzemniekam ir uzturēšanās atļauja, ko paredz *Ausländergesetz* (Likums par ārzemniekiem) 5. pants, ja tiesiskais režīms nenosaka atšķirīgi un ja attiecīgā darba veikšana nav izslēgta saskaņā ar citu tiesību normu attiecībā uz ārzemniekiem.

16. Kopš 1998. gada 8. jūlija laulātie ir šķīrušies, un 2002. gadā laulība tika šķirta.

17. 1999. gada 6. janvārī atbildētājs pamata lietā pagarināja prasītāja uzturēšanās atļauju vispirms līdz 1999. gada 6. decembrim un

pēc tam atkārtoti līdz 2001. gada 9. oktobrim, norādot, ka prasītājs var atsaukties uz tiesībām, kas izriet no Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta pirmā ievilkuma. Uzturēšanās atļaujā bija piebilde: "Aizliegums veikt individuālā komersanta darbību vai analogisku atalgotu darbu. Vienīgā atļautā profesionālā darbība ir oficiants kafejnīcā *Marmara Āhenē*".

18. 2001. gada 25. septembrī prasītājs iesniedza lūgumu pagarināt savu uzturēšanās atļauju.

19. No 1997. gada 1. oktobra līdz 2000. gada 31. martam H. Gizeli (*H. Güzeli*) ar pārtraukumiem strādāja kafejnīcā *Marmara Āhenē*. 2000. gada 10. aprīlī viņš mainīja darba devēju. No 2000. gada 10. aprīļa līdz 2000. gada 14. decembrim, kā arī no 2001. gada 1. marta līdz 2001. gada 30. novembrim H. Gizeli Āhenē veica sezonas rakstura darbu uzņēmumā *Aachener Printen und Schokoladenfabrik Henry Lambertz GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā — "uzņēmums *Lambertz*"). Laikā starp šiem nodarbinātības laikposmiem viņš saņēma Āhenes nodarbinātības biroja materiālo palīdzību.

20. 2002. gada 27. jūnijā H. Gizeli tika piespriests naudas sods 45 dienas likmju

apmērā, tādēļ ka, strādājot uzņēmumā *Lambertz*, viņš pārkāpa noteikumus, kas viņam bija saistoši, saņemot savu uzturēšanās atļauju.

21. 2003. gada 2. janvārī tika noraidīts H. Gizeli lūgums pagarināt uzturēšanās atļaujas termiņu. Ar 2003. gada 21. janvāra vēstuli H. Gizeli iesniedza sūdzību un norādīja, ka viņa gadījumā ir runa par no laulības neatkarīgu uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu.

22. 2003. gada 21. martā prasītājs pamata lietā iesniedza *Verwaltungsgericht Aachen* lūgumu izdot rīkojumu, ka viņa sūdzībai ir apturoša iedarbība attiecībā uz lēmumu. Šis lūgums tika izpildīts ar 2003. gada 14. jūlija lēmumu. Pēc tam, kad atbildētājs pamata lietā bija iesniedzis apelāciju, *Oberwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Ziemeļreinas-Vestfālenes Augstākā administratīvā tiesa) ar 2004. gada 30. marta rīkojumu noraidīja lūgumu par piemērošanas apturēšanu. *Bezirksregierung Köln* (augstākā reģionālā iestāde, kas atrodas Ķelnē) ar 2004. gada 20. jūlija lēmumu minēto prasītāja lūgumu noraidīja.

23. 2004. gada 9. augustā H. Gizeli cēla prasību *Verwaltungsgericht Aachen*, kas šīs lietas ietvaros ar 2004. gada 29. decembra lēmumu nolēma uzdot Tiesai trīs prejudiciālus jautājumus attiecībā uz šo prāvu.

B — *Prejudiciālie jautājumi*

24. Iesniedzējtiesa 2004. gada 29. decembrī nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

darba atļaujas derīguma termiņš tomēr automātiski nav atkarīgs no uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa beigšanās un ir spēkā līdz brīdim, kamēr ārzemniekam šajā dalībvalstī vairs nav pat pagaidu uzturēšanās tiesību?

“1) Vai Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktā paredzētais diskriminācijas aizliegums liedz dalībvalstij nodarbinātības laikā atteikt darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis un atrodas prasītāja situācijā, tiesības turpmāk uzturēties tās teritorijā, kaut gan līdz viņa sākotnējās uzturēšanās termiņa beigām viņš vienmēr bija likumīgi nodarbināts šīs dalībvalsts darba tirgū un viņam bija atļauja stāties darba attiecībās uz nenoteiktu laiku?

Vai šajā sakarā ir nozīme tam, ka migrējošam darba ņēmējam — Turcijas pilsonim — darba atļauja izsniegta:

2) Vai saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punktu dalībvalstij ir tiesības atteikt darba ņēmējam — Turcijas pilsonim — uzturēšanās tiesības, ja pēc pēdējās izsniegtās uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa beigām viņš strādā sezonas rakstura darbu, tas ir, laikā starp nodarbinātības laikposmiem ir bez darba?

3) Vai grozījumi juridiskajos noteikumos, kas regulē Vācijas tiesības darba atļauju izsniegšanas jomā, ietekmē aizliegumu atteikt attiecīgai personai uzturēšanās tiesības, kuras izriet no Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkta?”

— saskaņā ar valsts tiesībām uz neierobežotu laiku,

C — *Iesniedzējtiesas nostāja*

— saskaņā ar valsts tiesībām, ar nosacījumu, ka spēkā paliek iepriekš izsniegtā uzturēšanās atļauja, bet

25. Iesniedzējtiesa paskaidrojumos par prejudiciālajiem jautājumiem norāda, ka prasītājs nevar pamatot savas tiesības uz uzturē-

šanās atļaujas termiņa pagarinājumu ar Lēmuma Nr. 1/80 6. pantu, tādēļ ka šajā gadījumā nav izpildīti šī noteikuma nosacījumi. Šādas tiesības gan varētu izrietēt no Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkta. Dalībvalsts tiesa to secina no sprieduma *Eddline El-Yassini*⁵, kurā Tiesai bija uzdoti jautājumi attiecībā uz Eiropas Ekonomiskās kopienas un Marokas Karalistes sadarbības nolīguma 40. panta pirmās daļas iedarbību un interpretāciju.

Ņemot vērā abu noteikumu atbilstošo redakciju identiskumu, šī lieta ir sprieduma lietā *Eddline El-Yassini* ekstrapolācija.

27. Atbilstoši Tiesas sniegtajai EEK un Marokas līguma 40. panta interpretācijai spriedumā lietā *Eddline El-Yassini* saskaņā ar Lēmuma 1/80 10. pantu prasītājam ir tiesības uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu, ja tās termiņš ir īsāks par termiņu, kurā ar kompetentas iestādes likumīgi izdotu darba atļauju viņam ir piešķirtas tiesības veikt profesionālo darbību.

26. Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesas sniegtajai iepriekš minētā 40. panta interpretācijai jābūt piemērojamai arī attiecībā uz Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu, jo šiem noteikumiem sakarā ar to gandrīz identisko redakciju ir vienāds mērķis⁶. Abi noteikumi aizliedz dalībvalstīm, balstoties uz pilsonību, diskriminēt migrējošus darba ņēmējus, kas ir Turcijas vai Marokas pilsoņi un kas ir likumīgi nodarbināti, attiecībā uz darba samaksu un citiem darba nosacījumiem.

D — *Tiesvedība Tiesā*

28. Šajā prāvā rakstveida apsvērumus sniedza prasītājs pamata lietā, Vācijas un Slovākijas valdības, kā arī Komisija. Prasītājs pamata lietā, kā arī Vācijas valdība un Komisija mutvārdos paskaidroja savu nostāju 2006. gada 12. janvāra sēdē. Prasītājs pamata lietā un Komisija galvenokārt apstrīd iesniedzējtiesas nostāju, ka H. Gizeli neizpilda 6. pantā paredzētos nosacījumus attiecībā uz viņa uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu. Pakārtoti prasītājs pamata lietā,

5 — 1999. gada 2. marta spriedums lietā C-416/96 *Eddline El-Yassini* (*Recueil*, I-1209. lpp., 27. punkts).

6 — Šī nolīguma III sadaļas "Sadarbība darbaspēka jomā" 40. panta redakcija ir šāda: "Katra dalībvalsts nodrošina pret darba ņēmējiem, kas ir Marokas pilsoņi, kuri nodarbināti tās teritorijā, attieksmi, kas atalgojuma un darba nosacījumu ziņā nerada nekādu diskrimināciju, salīdzinot ar šīs dalībvalsts pilsoņiem [...]".

Komisija un Slovākijas valdība arī uzskata, ka ar Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu var pamatot tiesības uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarināšanu. Turpretim Vācijas valdība uzskata, ka no Lēmuma Nr. 1/80 10. panta šādas tiesības neizrietot.

30. Kā Lēmuma Nr. 1/80 6. pants, tā arī 10. pants piešķir migrējošiem darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi, darba tirgū noteiktas tiesības, ja viņi saskaņā ar dalībvalsts darba un imigrācijas tiesību normām dalībvalstī uzturas likumīgi un strādā. Iepriekš minētie noteikumi papildina viens otru. 6. pants ar noteiktiem nosacījumiem darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, piešķir tiesības uz darba atļaujas termiņa pagarinājumu, bet 10. pants savukārt paredz, ka darba ņēmēju, kas ir Turcijas pilsonis, veicot šo darbu, nedrīkst diskriminēt attiecībā uz atalgojumu un citiem darba nosacījumiem.

IV — Juridiskais pamatojums

31. Pirms sikāk tiek aplūkots Lēmuma Nr. 1/80 10. pants, ir jāizvērtē, vai saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 6. pantu prasītajam pamata lietā ir noteiktas tiesības darba tirgū.

A — Ievada apsvērumi

29. Kā jau minēju, prasītājs pamata lietā un Komisija rakstveida procesā apstrīdēja iesniedzējtiesas viedokli, ka H. Gizeli nav izpildījis Lēmuma Nr. 1/80 6. panta nosacījumus. Saskaņā ar šo noteikumu migrējošiem darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi, atkarībā no tā, cik ilgi viņi ir likumīgi nodarbināti algotā darbā, ir tiesības pieprasīt precīzi noteiktas tiesības, kuru mērķis ir to pakāpeniska integrācija uzņemošās dalībvalsts darba tirgū.

B — Par Lēmuma Nr. 1/80 6. pantu

32. Prasītājs pamata lietā norāda, ka Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta trešais ievilkums viņam piešķir tiesības uz brīvu pieeju atalgotam darbam pēc savas izvēles, jo, summējot nodarbinātības laikposmus pirms lūguma iesniegšanas, tie pārsniedz četrus gadus.

33. Komisija uzsver, ka prasītājs pamata lietā kopš 2000. gada 10. aprīļa līdz datumam, kad beidzās viņa darba atļaujas termiņš, proti, 2001. gada 9. oktobrim, uzņēmumā *Lambertz* veica likumīgu darbu Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta pirmā ievilkuma izpratnē, tādēļ viņš var balstīties uz šajā noteikumā piešķirtajām tiesībām, jo viņš izpilda visus šī panta nosacījumus.

34. Pirmkārt, jānorāda, ka Lēmums Nr. 1/80 neiejaucas dalībvalstu kompetencē attiecībā uz noteikumu izdošanu ne par darba ņēmēju, kas ir Turcijas pilsoņi, iebraukšanu to teritorijās, ne par nosacījumiem attiecībā uz viņu pirmo darbu⁷. Tiesības uz ieceļošanu, darbu un uzturēšanos nosaka dalībvalsts tiesību normas, turklāt dalībvalstis pašas var izdarīt savu izvēli attiecībā uz darba ņēmēju, kas ir Turcijas pilsoņi, pieņemšanu darbā, lai aizpildītu brīvās vietas darba tirgū.

35. Saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80 darba ņēmējs, kas ir Turcijas pilsonis, zināmas tiesības iegūst tikai pēc viena likumīgi un nepārtraukti nostrādāta darba gada dalībvalsts teritorijā. Tiesības darba tirgū nosaka Lēmuma Nr. 1/80 6. pants. Darba ņēmējs, kas ir Turcijas pilsonis, kas izpilda 6. panta

1. punkta pirmajā, otrajā un trešajā ievilkumā minētos nosacījumus, var tieši balstīties uz šiem noteikumiem, lai līdztekus darba atļaujas termiņa pagarinājumam iegūtu arī uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu⁸.

36. Lai varētu savas tiesības balstīt uz Lēmuma 6. panta 1. punktu, migrējošiem Turcijas pilsoņiem jāizpilda trīs nosacījumi. Pirmkārt, Turcijas pilsonim jābūt "darba ņēmējam". Otrkārt, viņam "dalībvalstī ir jābūt likumīgi nodarbinātam". Treškārt, viņam jāveic likumīgs darbs vienā no trim minētajiem laikposmiem, katrs no kuriem piešķir noteiktas tiesības uz turpmāku darbu.

37. Attiecībā uz šiem laikposmiem 6. panta 1. punkta pirmais ievilkums paredz, ka darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, pēc viena likumīgi nostrādāta gada ir tiesības turpināt darba attiecības pie tā paša darba devēja. Pēc trīs likumīgi nostrādātiem darba gadiem, ievērojot prioritāti, kas piešķirama Kopienas dalībvalstu darba ņēmējiem, Turcijas pilsonim ir tiesības pieņemt darba piedāvājumu tādām pašām darbām pie darba devēja pēc paša izvēles (otrais ievilkums). Pēc četriem likumīgi nostrādātiem gadiem viņam ir ne-

7 — 1992. gada 16. decembra spriedums lietā C-237/91 *Kus* (*Recueil*, I-6781. lpp., 25. punkts), 1997. gada 30. septembra spriedums lietā C-36/96 *Günaydin* (*Recueil*, I-5143. lpp., 23. punkts) un 1997. gada 30. septembra spriedums lietā C-98/96 *Ertanir* (*Recueil*, I-5179. lpp., 23. punkts).

8 — Skat. arī 1990. gada 20. septembra spriedumu lietā C-192/89 *Sevince* (*Recueil*, I-3461. lpp., 29. un 31. punkts) un iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Kus*, 33. punkts.

ierobežotas tiesības meklēt jebkuru algotu darbu pēc brīvas izvēles un iegūt tam pieeju (trešais ievilkums)⁹.

darba atļauju, ko viņš ir ieguvis sakarā ar nostrādātajiem laikposmiem, pirms viņam pret savu gribu ir bijis jāaiziet no darba tirgus.

38. Darbaņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, kurš vēl neizpilda Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta trešajā ievilkumā paredzētos nosacījumus, jāstrādā likumīgs darbs attiecīgi vienu, trīs vai četrus gadus. Principā tam jānotiek bez pārtraukuma¹⁰. Tomēr Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 2. punktā paredzēta virkne likumīgu iemeslu algota darba attiecību pārtraukšanai.

39. Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 2. punkts paredz divus [darba attiecību] pārtraukšanas veidus, kuriem ir atšķirīgas sekas. Pirmais veids ir gadījumi, kad darbaņēmējs saglabā savu darba vietu uzņēmumā; šos laikposmus pielīdzina likumīgi nostrādātiem nodarbinātības laikposmiem. Otrs pārtraukuma veids ir, kad darbaņēmējs vairs nestrādā, bet tas nav noticis viņa vainas dēļ un nav arī paredzams, kad viņš atkal uzsāks darbu. Šāda veida darba pārtraukumus nepielīdzina likumīga darba laikposmiem, bet to sekas nav arī tādas, ka darbaņēmēju izslēdz no likumīgā darba tirgus. Šādā gadījumā darbaņēmējs saglabā savas tiesības attiecībā uz

40. No iesniedzējtiesas sniegtās informācijas Tiesai par faktiem izriet, ka H. Gizeli nav tiesību saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta otro ievilkumu, tādēļ ka 2000. gada aprīlī viņš mainīja darba devēju un šī iemesla dēļ nav nostrādājis trīs gadus pie viena darba devēja. Saskaņā ar 6. panta 1. punkta otro ievilkumu darbaņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, tikai pēc trim likumīgi nostrādātiem gadiem ir iespēja attiecīgajā dalībvalstī pieņemt cita darba devēja piedāvājumu, ja tas pieder tai pašai profesionālajai grupai kā agrākais darba devējs un ja tiek saglabāta dalībvalstu darbaņēmējiem piešķiramā prioritāte¹¹.

41. Datumā, kurā beidzās attiecīgā darbaņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, uzturēšanās atļauja, viņš nebija izpildījis arī 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētos nosacījumus. Lai gan H. Gizeli darba attiecību pārtraukumu var uzskatīt par likumīgu pamatu nodarbinātības laikposmu pārtrau-

9 — Skat. 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-355/93 *Eroglu* (*Recueil*, I-5113. lpp., 12. punkts), 1997. gada 23. janvāra spriedumu lietā C-171/95 *Tetik* (*Recueil*, I-329. lpp., 26. punkts) un 2000. gada 10. februāra spriedumu lietā C-340/97 *Nazli* (*Recueil*, I-957. lpp., 27. punkts).

10 — 2005. gada 7. jūlija spriedums lietā C-383/03 *Dogan* (Krājums, I-6237. lpp., 18. punkts).

11 — 1997. gada 29. maija spriedums lietā C-386/95 *Eker* (*Recueil*, I-2697. lpp., 23. punkts).

kumam 6. panta 2. punkta otrā teikuma izpratnē, tomēr H. Gizeli nebija ieguvis nekādas tiesības, pamatojoties uz agrākiem likumīgi nostrādātiem laikposmiem.

valstī uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu, var balstīt savas tiesības uz Lēmuma Nr. 1/80 10. pantā paredzēto diskriminācijas aizliegumu.

42. No iepriekš minētā izriet, ka H. Gizeli nav izpildījis Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta pirmajā, otrajā un trešajā ievilkumā minētos nosacījumus, lai pagarinātu uzturēšanās atļaujas termiņu.

45. Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkts attiecībā uz darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi un ir likumīgi nodarbināti uzņemošās valsts darba tirgū, izslēdz jebkādu uz pilsonību balstītu diskrimināciju attiecībā uz atalgojumu un citiem darba nosacījumiem, salīdzinot ar Kopienas darba ņēmējiem.

43. Tālāk jāatbild uz jautājumu, vai uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājuma atteikums darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis un dalībvalstī ir likumīgi nodarbināts, kurš nevar pamatot savas tiesības ar 6. pantu, bet kuram ir beztermiņa uzturēšanās atļauja, var tikt uzskatīts par uz pilsonību balstītu diskrimināciju 10. panta izpratnē.

46. Prasītājs pamata lietā, Slovākijas valdība un Komisija lieki norāda uz to, ka Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka no tā izriet tiesības uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu. Šo interpretāciju var balstīt uz analoģu EEK un Marokas sadarbības nolīguma 40. panta pirmo daļu, kuras mērķis ir identisks 10. panta mērķim. Iepriekš minētie lietas dalībnieki atsauca uz sadarbības nolīguma 40. panta pirmās daļas Tiesas sniegto interpretāciju spriedumā *Eddline El-Yassini*¹².

C — Par Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu

44. Iesniedzot trīs prejudiciālos jautājumus, ko var izskatīt kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Turcijas pilsonis, kas likumīgi nodarbināts dalībvalstī un lūdz šajā

47. Lietā *Eddline El-Yassini* dalībvalsts tiesā prāva notika attiecībā uz Marokas pilsoni, kas vēlējas turpināt darbu attiecīgajā dalībvalstī pēc tam, kad viņa uzturēšanās atļaujas

¹² — Minēts iepriekš 5. zemsvītras piezīmē, 27. punkts.

derīguma termiņš bija beidzies. Tiesa atzina, ka dalībvalsts nedrīkst atteikt uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu, ja:

“[...] uzņemošā dalībvalsts migrējošam darba ņēmējam, kas ir Marokas pilsonis, attiecībā uz darbu ir piešķīrusi noteiktas tiesības ar ilgstošāku iedarbību nekā tās pašas dalībvalsts piešķirtās uzturēšanās tiesības.

Tas būtu gadījums, kad attiecīgā dalībvalsts ieinteresētajai personai būtu izdevusi uzturēšanās atļauju, kuras termiņš ir sākās par darba atļaujas termiņu, un tad pirms darba atļaujas termiņa beigām noraidītu lūgumu pagarināt uzturēšanās atļauju, nespējot to pamatot ar legítimām valsts interesēm, tādām kā sabiedriskās kārtības, valsts drošības un veselības aizsardzības apsvērumi.”¹³

48. Vācijas valdība norāda, ka atteikumu pagarināt H. Gizeli uzturēšanās atļauju ne-

varot uzskatīt par uz pilsonību balstītu diskrimināciju Lēmuma Nr. 1/80 10. panta 1. punkta izpratnē. Šī valdība norāda, ka 10. pantā paredzētais uz pilsonību balstītais diskriminācijas aizliegums attiecas tikai uz Turcijas pilsoņa darba attiecībām uzņemtajā valstī. Minētais pants piešķir Turcijas pilsoņiem tiesības pieprasīt vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz darba nosacījumiem un atalgojumu tik ilgi, kamēr viņiem uzņemtajā valstī ir uzturēšanās atļauja.

49. Vācijas valdība norāda, ka 10. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka tas migrējošam darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, kuram ir beztermiņa darba atļauja, piešķirtu tiesības uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu. Šī panta mērķis nevar būt Turcijas pilsoņu tiesību aizsardzība nodarbinātības jomā, tādēļ ka šīs tiesības jau pilnībā noregulētas Lēmuma Nr. 1/80 6. pantā.

50. Rodas jautājums, vai uzturēšanās atļaujas pagarinājuma atteikumu darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, dalībvalstī ir likumīgi nodarbināts un kuram ir izsniegta beztermiņa darba atļauja, var uzskatīt par diskrimināciju, kas balstīta uz pilsonību attiecībā uz darba nosacījumiem.

¹³ — Iepriekš 5. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *El-Yassini*, 64. un 65. punkts.

51. Lai atbildētu uz uzdoto jautājumu, ir jāapskata 10. panta redakcija un Lēmuma Nr. 1/80 sistēma.

52. Izvērtējot burtiski, Lēmuma Nr. 1/80 10. pantā paredzētais vienlīdzīgas attieksmes princips pret migrējošiem darba ņēmējiem, kas ir Turcijas pilsoņi, kuri nodarbināti dalībvalsts teritorijā, un Kopienas darba ņēmējiem attiecas vienīgi uz atalgojumu un darba nosacījumiem. Tādēļ šī noteikuma redakcija nav pamats tik paplašinātai diskriminācijas aizlieguma interpretācijai, lai to izmantotu kā argumentu pret atteikumu pagarināt uzturēšanās atļauju.

53. Raugoties no Lēmuma Nr. 1/80 vispārējās sistēmas viedokļa ir jānorāda, ka atšķirībā no EEK un Marokas sadarbības nolīguma šis lēmums līdztekus diskriminācijas aizliegumam ietver izsmēļoši paustu noteikumu attiecībā uz darba nosacījumiem. Darba ņēmējs, kas ir Turcijas pilsonis, var tieši balstīties uz Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta pirmo, otro un trešo ievilkumu, lai papildus savas darba atļaujas pagarinājumam iegūtu arī uzturēšanās atļaujas pagarinājumu, jo, lai iegūtu pieeju darba tirgum un veiktu algotu darbu, uzturēšanās tiesības noteikti ir nepieciešamas¹⁴.

54. Tādēļ šajā lietā piemērojams ir šis noteikums, bet nevis Lēmuma 10. pants. Tas, ka darba ņēmējs, kas ir Turcijas pilsonis, neizpilda 6. pantā paredzētos nosacījumus, nevar radīt situāciju, ka, pamatojoties uz principu par nediskrimināciju, kas balstīta uz pilsonību darba nosacījumu jomā, viņš tomēr var iegūt tiesības uz uzturēšanās atļaujas pagarinājumu. Tas nebūtu samērīgi ar 6. pantā paredzēto mērķi.

55. Ņemot vērā šo atšķirību abu līgumu sistēmās, Lēmuma Nr. 1/80 10. pantu nevar interpretēt pēc analogijas ar EEK un Marokas sadarbības nolīguma 40. panta pirmo daļu. Šis līgums neietver Lēmuma Nr. 1/80 6. pantam atbilstošu vai analoģu noteikumu, sākot ar kuru migrējoši darba ņēmēji, kas ir Turcijas pilsoņi, atkarībā no likumīga algota darba veikšanas ilguma var realizēt noteiktas savas tiesības, kuru mērķis ir viņu pakāpeniska integrēšana uzņemošās valsts darba tirgū.

56. No iepriekš minētā izriet, ka atteikumu pagarināt uzturēšanās atļauju darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, dalībvalstī ir likumīgi nodarbināts un kuram ir darba atļauja uz nenoteiktu laiku, nevar uzskatīt par uz pilsonību balstītu diskrimināciju darba nosacījumu jomā.

14 — Iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Kus*, 33. punkts.

V — Secinājumi

57. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesaku Tiesai uz *Verwaltungsgericht Aachen* iesniegtajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

EEK un Turcijas Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 10. pants jāinterpretē tādējādi, ka atteikumu pagarināt uzturēšanās atļauju darba ņēmējam, kas ir Turcijas pilsonis, dalībvalstī ir likumīgi nodarbināts un kuram ir darba atļauja uz nenoteiktu laiku, nevar uzskatīt par uz pilsonību balstītu diskrimināciju darba nosacījumu jomā.